

Finanssiala ry

VN/24649/2023

Ositusvaateen vanhentuminen

FA kannattaa ositusvaateen vanhentumisesta säätämistä

- Finanssiala ry:n (FA) mielestä on hyvä ajatus säätää nimenomaisesti ositusvaateen vanhentumisesta lailla

1 Sääntelyn tarpeellisuus

On tarpeen säätää ositusvaateen vanhentumisesta nimenomaisesti lailla oikeustilan selkeyttämiseksi. Sääntely helpottaisi myös esimerkiksi asuntojen ja kiinteistöjen vaihdantaa ja sen rahoitusta, kun tarve selvittää osituksen toimittamista jopa vuosikymmenien takaisen ositusperusteen syntyhetken jälkeen vähenisi.

Muistiossa esitetyistä syistä on perusteltua säätää myös mahdollisuudesta poiketa ositusvaateen vanhentumisajasta sopimuksella. Riitatilanteiden välttämiseksi vanhentumisajasta poikkeamista koskevaan sopimukseen on hyvä ulottaa samankaltainen rekisteröintivaatimus kuin avioehtosopimukseen.

2 Ositusvaateen elementit ja sääntelytarpeen sisällöllinen rajaaminen

FA puoltaa muistiossa esitettyä ehdotusta vanhentumissääntelyn soveltamisalan rajaamisesta avio-oikeuden vanhentumiseen sekä toisaalta soveltamisalan ulottamista myös vallinnanrajoituksia koskevaan sääntelyyn.

3 Vanhentumisaika ja sen alkaminen avioero-osituksissa

FA puoltaa arviomuistion mukaista ratkaisua, jossa 10 vuoden yleinen vanhentumisaika alkaa avioerotuomion päätöspäivämäärästä.

4 Avio-oikeuden vanhentuminen jäämistöosituksissa

FA ehdottaa jatkovalmistelussa vielä punnittavan, voisiko avio-oikeuden vanhentumisaika jäämistöosituksissakin alkaa ensin kuolleen puolison menehtymisestä.

Sääntelyn soveltamisen kannalta olisi yksinkertaisinta laskea vanhentumisaika jäämistöosituksissakin ositusperusteen syntyhetkestä. Muistiossa kuvattujen yksittäistapauksissa konkretisoituvien oikeudenmenetysten todennäköisyyttä olisi arvioitava jatkovalmistelussa.

5 Soveltuminen avopuolisoiden omaisuuden erotteluun

Avio-oikeuden vanhentumista koskevaa sääntelyä ei ole tarpeen ulottaa avopuolisoiden omaisuuden erotteluun.

6 Vanhentumisajasta poikkeaminen

Muistiossa esitetty ratkaisuehdotus yleisestä ositusvaateen vanhentumisajasta poikkeamisesta sopimisen mahdollistamiseksi ehdotetuin muotovaatimuksin on kannatettava. Myös rekisteröintiä on syytä edellyttää (ks. myös vastauksemme kohdassa 1). Vaadittavat järjestelmäkustannukset tuskin ovat liiallisia, jos ja kun rekisteröinnissä voidaan hyödyntää avioehtoasioiden rekisterissä omaksuttua kehikkoa. Rekisteröinnistä mahdollisesti perittävä asiointimaksu ei olisi yksityishenkilöille kohtuuton vaatimus suhteessa sopimuksen kohteena olevan omaisuuden merkitykseen sopijapuolille.

Lopullinen vanhentumisaika olisi sääntelyllisesti yksinkertaisin ratkaisu. Jos lopullisesta vanhentumisajasta säätämistä ei pidetä mahdollisena, on vanhentumisaikaa koskevan sopimuksen ajallinen ulottuvuus perusteltua rajata puolison elossaoloaikaan.

7 Avio-oikeuden vanhentumisen vaikutukset

Vanhentumisen huomioimiselle siviiliprosessissa voidaan asettaa vaatimistaakka.

Kirjaamisviranomaiselle olisi varattava mahdollisuus tarkistaa vanhenemisaikaa koskevan sopimuksen olemassaolo perustettavasta rekisteristä, jos rekisteröintivelvollisuudesta säädetään. Tämä on asunto- ja kiinteistöomaisuuden hankkimisen ja sen rahoituksen jouhevoittamiseksi tärkeää.

8 Kolmannen osapuolen oikeudet

On hyvä selvittää, voitaisiinko vanhenemisaikaa koskevan sopimuksen olemassaoloa koskeva tieto antaa myös velkojalle, jos rekisteröintivelvollisuudesta säädetään.

9 Voimaantulo ja siirtymäsäännökset

FA pitää perusteltuna muistiossa esitettyä ratkaisua, jossa avio-oikeuden vanhentumisaika laskettaisiin avioeron lainvoimaiseksi tulemisesta tai lesken kuolemasta lukien. Soveltamista ei pidä rajata vain lain voimaantumisen jälkeisiin avioliiton päättymistilanteisiin. Tällainen rajausta vähentäisi sääntelyn hyötyjä huomattavasti, sillä suurimmat käytännön ongelmat esimerkiksi osituksen toimittamista koskevan dokumentaation saatavuudessa liittyvät usein tapauksiin, joissa ositusperusteen syntyhetkestä on kulunut useita vuosia tai vuosikymmeniä.

FINANSSIALA RY

Hannu Ijäs